

Cauza C-187/20

Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție

Data depunerii:

28 aprilie 2020

Instanța de trimitere:

Landgericht Ravensburg (Germania)

Data deciziei de trimitere:

31 martie 2020

Reclamanți:

JL

DT

Pârâte:

BMW Bank GmbH

Volkswagen Bank GmbH

Obiectul procedurii principale

Contract de credit pentru consumatori – Informații care trebuie menționate – Directiva 2008/48/CE – Drept de retragere – Indicarea posibilității unei proceduri extrajudiciare de soluționare a litigiilor – Decădere din dreptul de retragere – Abuz de drept

Obiectul și temeiul trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, articolul 267 TFUE

Întrebările preliminare

1. Articolul 10 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (denumită în continuare „Directiva 2008/48/CE”) trebuie interpretat în sensul că tipul de credit trebuie să specifice, dacă este cazul, că este vorba despre un contract de credit legat și/sau că este vorba despre un contract de credit încheiat pe durată determinată?
2. Articolul 10 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că, în condițiile tragerii creditului în cazul contractelor de credit legate, destinate finanțării cumpărării unui bun, trebuie să se specifice, în cazul plății sumei creditului către vânzător, că împrumutatul este exonerat de obligația de plată a prețului de cumpărare și că vânzătorul trebuie să îi predea bunul cumpărat în cazul în care prețul a fost plătit integral?
3. Articolul 10 alineatul (2) litera (l) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că:
 - a) trebuie menționată, ca valoare absolută, rata dobânzii de întârziere aplicabilă la data încheierii contractului de credit sau, cel puțin, rata dobânzii de referință aplicabilă (în speță, rata dobânzii de bază în conformitate cu articolul 247 din BGB [Codul civil]), din care este stabilită, printr-o majorare, rata dobânzii de întârziere aplicabilă (în speță, de cinci puncte procentuale, în conformitate cu articolul 288 alineatul 1 a doua teză din BGB)?
 - b) trebuie explicat în mod concret mecanismul de ajustare a ratei dobânzii de întârziere sau, cel puțin, trebuie să se facă trimitere la normele naționale care furnizează informații cu privire la ajustarea ratei dobânzii de întârziere (articolul 247 și articolul 288 alineatul 1 a doua teză din BGB)?
4. a) Articolul 10 alineatul (2) litera (r) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că în contractul de credit trebuie menționată o metodă de calcul concretă, inteligibilă pentru consumator, pentru stabilirea compensației aferente rambursării anticipate a creditului, astfel încât consumatorul să poată calcula, cel puțin cu aproximație, cuantumul compensației aferente rezilierii anticipate?
 - b) [în cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea de la litera a)]:

Articolul 10 alineatul (2) litera (r) și articolul 14 alineatul (1) a doua teză din Directiva 2008/48/CE se opun unei reglementări naționale potrivit căreia, în cazul unor informații incomplete în sensul articolului 10 alineatul (2) litera (r) din Directiva 2008/48/CE, termenul de retragere începe totuși să curgă de la încheierea contractului, iar numai creditorul are dreptul la o compensație pentru rambursarea anticipată a creditului?

5. Articolul 10 alineatul (2) litera (s) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că:

a) în contractul de credit trebuie menționate și drepturile de reziliere ale părților la contractul de credit, prevăzute de dreptul național, în special dreptul de reziliere al împrumutatului pentru un motiv serios prevăzut la articolul 314 din BGB în privința contractelor de credit pe durată determinată și că articolul care reglementează acest drept de reziliere trebuie să fie menționat în mod expres?

b) [în cazul unui răspuns negativ la întrebarea de la litera a)]:

acesta nu se opune unei reglementări naționale care face din menționarea unui drept național special de reziliere o procedură care trebuie urmată în sensul articolului 10 alineatul (2) litera (s) din Directiva 2008/48/CE?

c) în contractul de credit, trebuie menționate, în privința tuturor drepturilor de reziliere ale părților la contractul de credit, termenul și forma prevăzute pentru notificarea rezilierii, în cazul exercitării dreptului de reziliere?

6. Articolul 10 alineatul (2) litera (t) din Directiva 2008/48/CE trebuie interpretat în sensul că în contractul de credit trebuie să fie comunicate condițiile procedurale esențiale pentru formularea unei contestații și/sau a unei căi de atac în cadrul unei proceduri extrajudiciare de contestare și/sau de introducere a unei căi de atac? Este insuficient să se facă trimitere, în această privință, la un regulament de procedură accesibil pe internet referitor la procedura extrajudiciară de contestare și/sau de formulare a căii de atac?

7. În ceea ce privește un contract de credit pentru consumatori, este exclusă invocarea de către creditor, în raport cu exercitarea dreptului de retragere al consumatorului în temeiul articolului 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE, a excepției întemeiate pe decădere

a) în cazul în care una dintre mențiunile obligatorii prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE nu figurează în mod corespunzător în contractul de credit și nici nu a fost

transmisă ulterior în mod corespunzător și, prin urmare, termenul de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48/CE nu a început?

b) [în cazul unui răspuns negativ la întrebarea de la litera a)]:

în cazul în care decăderea este întemeiată în principal pe durata scursă de la încheierea contractului și/sau pe executarea integrală a contractului de către ambele părți la contract și/sau pe dispoziția creditorului cu privire la valoarea împrumutului recuperat sau pe restituirea garanțiilor pentru credit și/sau (în cazul unui contract de vânzare-cumpărare legat de contractul de credit) pe utilizarea sau pe cesiunea de către consumator a bunului finanțat, cu toate acestea, în perioada relevantă și la momentul survenirii împrejurărilor relevante, consumatorul nu a avut cunoștință – fără ca această neluare la cunoștință să-i fie imputabilă – de menținerea dreptului său de retragere, iar creditorul nu putea, la rândul său, să considere că consumatorul are cunoștință de acest drept?

8. În ceea ce privește un contract de credit pentru consumatori, este exclusă invocarea de către creditor, în raport cu exercitarea dreptului de retragere al consumatorului în temeiul articolului 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48/CE, a excepției întemeiate pe abuzul de drept

a) în cazul în care una dintre informațiile obligatorii prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva 2008/48/CE nu figurează în mod corespunzător în contractul de credit și nici nu a fost transmisă ulterior în mod corespunzător și, prin urmare, termenul de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2008/48/CE nu a început să curgă?

b) [în cazul unui răspuns negativ la întrebarea de la litera a)]:

în cazul în care exercitarea abuzivă a dreptului este întemeiată în principal pe durata scursă de la încheierea contractului și/sau pe executarea integrală a contractului de către ambele părți la contract și/sau pe dispoziția creditorului cu privire la valoarea împrumutului recuperat sau pe restituirea garanțiilor pentru credit și/sau (în cazul unui contract de vânzare-cumpărare legat de contractul de credit) pe utilizarea sau pe cesiunea de către consumator a bunului finanțat, cu toate acestea, în perioada relevantă și la momentul survenirii împrejurărilor relevante, consumatorul nu a avut cunoștință – fără ca această neluare la cunoștință să-i fie imputabilă – de menținerea dreptului său de

retragere, iar creditorul nu putea, la rândul său, să considere că consumatorul are cunoștință de acest drept?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (denumită în continuare „Directiva 2008/48/CE”), în special articolul 10 alineatul (2) literele (a), (d), (l), (r), (s) și (t)

Dispozițiile naționale invocate

Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Legea de punere în aplicare a Codului civil, denumită în continuare „EGBGB”) – articolul 247 alineatele 3, 6 și 7

Bürgerliches Gesetzbuch (Codul civil, denumit în continuare „BGB”), în special articolele 242, 247, 288, 314, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492 și 495

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 Cererea de decizie preliminară adresată în cauza C-187/20 se întemeiază pe două proceduri conexe.
- 2 În cauza JL/BMW Bank, reclamantul a încheiat cu BMW Bank un contract de împrumut având ca obiect o valoare netă împrumutată de 24.401,84 euro, destinată cumpărării unui autovehicul pentru uz privat. Contractul nu precizează tipul împrumutului. În „Informațiile standard la nivel european privind creditul de consum”, anexate la contract, devenite parte integrantă a contractului, se precizează, în ceea ce privește tipul de credit, doar: „credit eşalonat în rate lunare fixe și o rată a dobânzii fixă”. În ceea ce privește plata sumei împrumutate, contractul conține, la rubrica „Instrucțiuni importante”, informarea împrumutatului că plata împrumutului este efectuată către vânzător la momentul livrării vehiculului.
- 3 În ceea ce privește rata dobânzii de întârziere, contractul de împrumut conține următoarele mențiuni: „În cazul în care împrumutatul [...] efectuează plățile cu întârziere, se calculează o dobândă de întârziere anuală în quantum cu cinci puncte procentuale mai mare decât rata dobânzii de bază. Rata dobânzii de bază se calculează la data de 7 ianuarie și la data de 7 iulie ale fiecărui an și este publicată de Deutsches Bundesbank [Banca Federală Germană] în Bundesanzeiger [Monitorul federal].”
- 4 Referitor la o eventuală compensație de rambursare anticipată, în contractul de împrumut se menționează: „În cazul rambursării anticipate, [...] banca poate solicita, în conformitate cu articolul 502 din BGB, o compensație adecvată de

rambursare anticipată, pentru prejudiciul legat direct de rambursarea anticipată. Prejudiciul se calculează pe baza cadrului actuarial impus de Bundesgerichtshof [Curtea Federală de Justiție], care ia în considerare, printre altele, un nivel al dobânzilor modificat între timp, fluxurile de numerar convenite inițial, câștigul nerealizat al băncii și costurile de risc și administrative evitate în urma rambursării anticipate, precum și cheltuielile administrative (costuri de administrare) legate de rambursarea anticipată.”

- 5 Desigur, în ceea ce privește o eventuală reziliere anticipată a contractului de împrumut, condițiile împrumutului menționează că dreptul de reziliere al împrumutatului pentru un motiv serios rămâne în continuare valabil. Cu toate acestea, dispoziția relevantă prevăzută la articolul 314 din BGB nu este menționată și nici nu se menționează că rezilierea trebuie să aibă loc într-un termen rezonabil, în conformitate cu articolul 314 alineatul 3 din BGB.
- 6 În ceea ce privește posibilitatea unei proceduri de mediere, în contractul de împrumut se arată că, pentru soluționarea diferendelor cu banca, există posibilitatea de a sesiza mediatorul (ombudsmanul) băncilor private. Aspectele concrete sunt reglementate de „Regulamentul de procedură privind soluționarea reclamațiilor clienților din sectorul bancar german”, pus la dispoziție la cerere sau care poate fi consultat pe site-ul internet al Bundesverband der Deutschen Banken e. V., www.bdb.de. Reclamația trebuie adresată în scris serviciului responsabil pentru soluționarea reclamațiilor clienților al Bundesverband deutscher Banken [Asociația federală a băncilor germane].
- 7 Prețul de cumpărare al vehiculului a fost de 23 500 de euro. Reclamantul a plătit vânzătoarei (un dealer auto) un avans de 1 000 de euro și a finanțat suma rămasă de 22 500 de euro, precum și cele trei prime unice în cuantum total de 1 901,84 euro pentru asigurarea împrumutului menționat. În pregătirea și încheierea contractului de împrumut, pârâta a utilizat serviciile vânzătoarei, în calitate de intermediar de credit. De asemenea, în contractul de împrumut se stipula că reclamantul trebuia să ramburseze valoarea împrumutului de 25 814,98 euro (suma netă împrumutată de 24 401,84 euro, majorată cu o dobândă de 1 413,14 euro), începând cu 5 mai 2017, prin intermediul a 47 de rate lunare egale, în cuantum de 309,25 euro fiecare și al unei rate finale în cuantum de 11 280 euro, scadentă la 5 aprilie 2021. Totuși, prin scrisoarea din 13 iunie 2019, reclamantul și-a retras declarația de voință exprimată la încheierea contractului de credit.
- 8 Acesta consideră că retragerea este valabilă, dat fiind că termenul de retragere nu ar fi început să curgă din cauza furnizării incorecte a informațiilor obligatorii. Reclamantul solicită să se constate că, în urma retragerii din 13 iunie 2019 din contractul de împrumut din 4 mai 2017, nu datorează nici dobânzi, nici plăți de rambursare.
- 9 Pârâta consideră că acțiunea este nefondată, întrucât ar fi furnizat în mod corect reclamantului toate informațiile obligatorii, iar termenul de retragere ar fi expirat.

În plus, pârâta invocă de asemenea obiecția întemeiată pe decădere și pe caracterul abuziv al exercitării dreptului de retragere.

- 10 În cauza DT/Volkswagen Bank, situația de fapt este în esență identică cu cea din prima procedură menționată. Nici în această cauză nu se specifică tipul de împrumut. Cu toate acestea, pe pagina 1 a contractului de împrumut se menționează: „Contractului i se aplică, în continuare, condițiile de creditare precizate [...]” În Informațiile standard la nivel european primite de reclamant se precizează cu privire la tipul de credit: „Împrumut în tranșe anuale pentru care se asigură un drept de rambursare (rate lunare egale și o rată finală cu un quantum mai ridicat)”. În ceea ce privește plata împrumutului, contractul de credit menționează că împrumutul trebuie plătit vânzătorului.
- 11 În ceea ce privește rata dobânzii de întârziere, contractul de împrumut conține următoarele mențiuni: „După rezilierea contractului, vă vom percepe dobânda de întârziere legală. Rata anuală a dobânzii de întârziere este cu 5 puncte procentuale mai mare decât rata dobânzii de bază respective”. În plus, în „Informațiile standard la nivel european privind creditul de consum”, puse la dispoziția reclamantului, se precizează: „Rata anuală a dobânzii de întârziere este cu cinci puncte procentuale mai mare decât rata dobânzii de bază respective. Rata de bază a dobânzii este calculată de Deutsche Bundesbank și este stabilită la 1 ianuarie și la 1 iulie din fiecare an.”
- 12 Referitor la o eventuală compensație de rambursare anticipată, contractul de împrumut conține, printre altele, următoarele informații: „Banca poate solicita o compensație de rambursare anticipată adecvată pentru prejudiciul legat direct de rambursarea anticipată. Banca va calcula prejudiciul pe baza cadrului actuarial impus de Bundesgerichtshof [Curtea Federală de Justiție], care ia în considerare, printre altele, un nivel al dobânzilor modificat între timp, fluxurile de numerar convenite inițial, beneficiul nerealizat al băncii, sarcinile administrative legate de rambursarea anticipată (costuri de administrare), precum și costurile de risc și de administrare evitate ca urmare a rambursării anticipate.”
- 13 Contractul de împrumut nu face nicio referire la dreptul de reziliere al împrumutatului pentru un motiv serios, existent în temeiul dreptului național în privința raporturilor obligaționale pe o perioadă îndelungată, în conformitate cu articolul 314 din BGB. De asemenea, nu este comunicată procedura care trebuie respectată (în special forma și termenul rezilierii de către împrumutat). Sunt, totuși, precizate condițiile existenței unui drept de reziliere al creditorului pentru un motiv serios, dar nu și forma și termenul acestuia.
- 14 În ceea ce privește posibilitatea unei proceduri de mediere, se indică, și în această privință, faptul că banca participă la procedura de soluționare a litigiilor din cadrul serviciului de conciliere pentru consumatori denumit „Mediatorul băncilor private” (www.bankenombudsmann.de). Aspecte concrete sunt precizate în „Regulamentul de procedură privind concilierea plângerilor clienților din sectorul bancar german”, pus la dispoziție la cerere sau accesibil pe internet la adresa:

www.bankenverband.de. Reclamația trebuie adresată în scris (de exemplu, scrisoare, fax, e-mail) serviciului privind soluționarea reclamațiilor clienților al Bundesverband deutscher Banken.

- 15 În speță, împrumutul trebuia rambursat până la 1 aprilie 2020. Retragera a fost notificată prin scrisoarea din 12 ianuarie 2019.
- 16 Reclamantul consideră că retragera este valabilă, dat fiind că termenul de retragere nu ar fi început să curgă din cauza furnizării incorecte a informațiilor obligatorii. Reclamantul solicită pârâtei ca, după restituirea vehiculului cumpărat, să îi ramburseze cele 43 de rate lunare de împrumut plătite la data ședinței de judecată, în valoare totală de 17 012,95 euro. În plus, reclamantul solicită să se constate că nu datorează nici dobândă, nici amortizări în temeiul contractului de împrumut. În plus, reclamantul urmărește să obțină rambursarea cheltuielilor sale extrajudiciare cu onorariile avocaților.
- 17 Pârâta invocă, în subsidiar, dreptul său de retenție ca urmare a pretinsului său drept la plata dobânzii aferente împrumutului, până la restituirea vehiculului. În plus, pârâta apreciază că reclamantul ar trebui să îi plătească o compensație pentru deprecierea vehiculului ca urmare a utilizării acestuia de către reclamant.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 18 Admiterea acțiunilor depinde de validitatea retragerii din contractele de împrumut respective și, eventual, de posibilitatea creditorului de a se prevala de excepția întemeiată pe decădere sau de excepția întemeiată pe exercitarea abuzivă a dreptului de retragere.
- 19 Validitatea declarațiilor de retragere ale reclamanților presupune ca termenul de retragere de două săptămâni prevăzut la articolul 355 alineatul 2 prima teză din BGB să nu fi expirat încă la data notificării retragerii. Potrivit articolului 356b alineatul 2 prima teză din BGB, termenul de retragere nu începe totuși să curgă în cazul în care contractul de credit nu include toate informațiile obligatorii prevăzute la articolul 492 alineatul 2 și la articolul 247 paragrafele 6-13 din EGBGB. Într-un asemenea caz, curgerea termenului prevăzut la articolul 356b alineatul 2 a doua teză începe numai la data includerii informațiilor obligatorii. În ceea ce privește procedurile prezentate, ar trebui să se prezume caracterul incomplet al informațiilor furnizate în special în cazul în care cel puțin una dintre informațiile obligatorii prevăzute la articolul 10 alineatul (2) literele (a), (d), (l), (r), (s) și (t) din Directiva 2008/48 nu este menționată în mod corespunzător în contractul de credit.
- 20 Deși este adevărat că, în procedurile prezentate, obligațiile contractuale reciproce erau în mare parte deja îndeplinite la momentul retragerii, retragera era, în principiu, încă admisibilă, din moment ce dreptul german nu prevede stingerea dreptului de retragere a contractelor de credit de consum. Legiuitorul național a optat în mod deliberat pentru un drept de retragere pe termen nelimitat.

- 21 Este posibil ca, în procedurile prezentate, creditorii să se poată prevala în mod util de excepția întemeiată pe decăderea din dreptul de retragere sau pe excepția întemeiată pe caracterul abuziv al exercitării dreptului de retragere. Cu toate acestea, este necesar să se examineze în ce condiții se aplică excepția decăderii sau cea a abuzului de drept, potrivit dreptului Uniunii, în raport cu exercitarea dreptului de retragere prevăzut la articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48.
- 22 Mai precis, în ceea ce privește întrebările preliminare, instanța de trimitere arată următoarele:
- 23 Cu privire la prima întrebare: problema care se ridică este modul în care trebuie interpretat articolul 10 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2008/48, potrivit căruia contractul de credit trebuie să specifice în mod clar și concis tipul de credit. Jurisprudența și doctrina națională oferă răspunsuri divergente la această întrebare. Potrivit instanței de trimitere, determinant este răspunsul care trebuie dat la această întrebare în raport cu dreptul Uniunii.
- 24 Pe de o parte, ar putea fi suficient să se menționeze plata în rate și dobânda fixă. Bundesgerichtshof consideră că această interpretare a Directivei 2008/48 este singura corectă, fără a lăsa loc unor îndoieli rezonabile. Pe de altă parte, contextul sistematic ar putea sugera că trebuie de asemenea să fie specificat tipul de credit, și anume că este în discuție un contract de credit legat, întrucât articolul 3 litera (n) din Directiva 2008/48 definește contractele de credit legate ca un tip special de contracte de credit, iar articolul 15 din această directivă prevede efecte juridice speciale în ceea ce privește situația unui contract de credit legat. De asemenea, s-ar putea deduce din economia reglementării că trebuie să se precizeze în mod expres dacă este vorba despre un contract de împrumut pe durată determinată sau pe durată nedeterminată, articolul 13 din Directiva 2008/48 prevăzând norme specifice în ceea ce privește contractele de credit pe durată nedeterminată.
- 25 Cu privire la a doua întrebare: problema care se ridică este modul în care trebuie interpretat articolul 10 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2008/48, potrivit căruia contractul de credit trebuie să specifice în mod clar și concis condițiile ce reglementează tragerea creditului. Instanța de trimitere consideră problematic, în special, faptul că cele două contracte de credit nu informează că, odată cu efectuarea plății, obligația privind prețul de cumpărare în raport cu vânzătorul încetează până la concurența acestei sume, iar cumpărătorul, după plata integrală a prețului de cumpărare, poate solicita vânzătorului predarea vehiculului cumpărat. Totuși, aceasta arată că jurisprudența și doctrina naționale nu răspund în mod uniform la problema modului în care trebuie interpretat articolul 10 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2008/48.
- 26 Pe de o parte, ar putea fi suficient ca, la plata sumei împrumutate către un terț, consumatorul să fie pur și simplu informat cu privire la persoana căreia îi este plătită suma creditată. Pe de altă parte însă, textul articolului 10 alineatul (2) litera (d) din Directiva 2008/48 ar putea fi interpretat în sensul că, în ceea ce privește un

contract de credit legat, încheiat în scopul finanțării unui vehicul, consumatorul trebuie să fie informat cu privire la prestațiile pe care le primește în schimbul sumei împrumutate, și anume că este eliberat de obligația sa de a plăti prețul de cumpărare până la concurența sumei plătite vânzătorului și că poate solicita vânzătorului (în măsura în care prețul de cumpărare a fost plătit integral) predarea bunului cumpărat.

- 27 Cu privire la a treia întrebare: problema care se ridică este modul în care trebuie interpretat articolul 10 alineatul (2) litera (l) din Directiva 2008/48, potrivit căruia contractul de credit trebuie să specifice în mod clar și concis rata dobânzii de întârziere aplicabilă la data încheierii contractului de credit și măsurile pentru ajustarea acesteia.
- 28 Ar putea fi suficient ca în contract să fie încorporat conținutul regimului legal al dobânzilor de întârziere, prevăzut de dreptul național (în speță, articolul 288 alineatul 1 a doua teză din BGB). Instanța de trimitere arată că, într-o decizie din luna februarie a anului 2020, Bundesgerichtshof a considerat această interpretare a Directivei 2008/48 ca fiind corectă, fără a lăsa loc de îndoieli rezonabile.
- 29 Cu toate acestea, potrivit instanței de trimitere, o astfel de interpretare a articolului 10 alineatul (2) litera (l) din Directiva 2008/48 nu este obligatorie. Formularea „aplicabilă la data încheierii contractului de credit”, adăugată în directivă, și cerința privind claritatea și concizia ar putea susține argumentul potrivit căruia rata dobânzii de întârziere aplicabilă în prezent trebuie să fie indicată cât mai exact posibil, așadar, ca valoare absolută sau, cel puțin, trebuie indicat, ca valoare absolută, cuantumul actual al ratei aplicabile a dobânzii de bază în conformitate cu articolul 247 din BGB, deoarece rata actuală a dobânzii de întârziere ar putea fi calculată de consumator printr-o simplă adunare (+ cinci puncte procentuale). De asemenea, ar putea fi necesar să se precizeze mecanismul de ajustare a ratei dobânzii de întârziere, și anume că, în dreptul național, rata dobânzii de întârziere este, potrivit articolului 247 și al articolului 288 alineatul 1 din BGB, cu cinci puncte procentuale mai mare decât rata dobânzii de bază anunțată semestrial de Deutsche Bundesbank.
- 30 Cu titlu suplimentar, instanța de trimitere arată că, din faptul că legiuitorul Uniunii nu a definit la articolul 3 din Directiva 2008/48 rata dobânzii de întârziere – spre deosebire de rata efectivă a dobânzii prevăzută la articolul 3 litera (i) din Directiva 2008/48 – nu se poate deduce nimic în ceea ce privește aspectul determinant, și anume dacă rata dobânzii de întârziere trebuie să fie indicată ca cifră absolută. Astfel, chiar în lipsa unei definiții legale, în directivă este perfect clar că și rata dobânzii de întârziere este exprimată ca procent anual. În schimb, problema de interpretare relevantă în această privință este aceea dacă este suficient să se facă referire la o rată de referință publicată în alt mod sau dacă este necesar să se indice consumatorului, sub formă de procentaj, o rată exactă a dobânzii în vigoare la momentul încheierii contractului.

- 31 Cu privire la a patra întrebare litera (a): problema care se ridică este modul în care trebuie interpretată dispoziția cuprinsă la articolul 10 alineatul (2) litera (r) din Directiva 2008/48, potrivit căreia trebuie să fie specificate în mod clar și concis informațiile privind dreptul creditorului la compensație și modul în care va fi determinată această compensație.
- 32 Este posibilă interpretarea potrivit căreia, pentru explicarea modului de determinare a compensației datorate, să se poată face trimitere la principiile jurisprudenței și la factorii de calcul de care trebuie să se țină seama în acest scop, fără a menționa o metodă de calcul concretă. Bundesgerichtshof consideră, într-o decizie din luna februarie a anului 2020, că această interpretare a Directivei 2008/48 este singura corectă, fără a lăsa loc de îndoieli rezonabile. Cu toate acestea, instanța de trimitere consideră că ea nu este obligatorie și face trimitere, printre altele, la considerentul (39) al directivei menționate.
- 33 În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 4 litera (a), trebuie să se răspundă de asemenea la întrebarea 4 litera (b), și anume dacă articolul 10 alineatul (2) litera (r) și articolul 14 alineatul (1) prima teză din Directiva 2008/48 se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia, în cazul furnizării de informații incomplete în sensul articolul 10 alineatul (2) litera (r) din această directivă, termenul de retragere începe totuși să curgă de la încheierea contractului și numai creditorul are dreptul la o compensație pentru rambursarea anticipată a creditului. Și acest aspect este controversat în jurisprudența și în doctrina națională. Potrivit unei teze, indicarea insuficientă a calculului compensației de rambursare anticipată nu este sancționată decât prin dispariția dreptului la o compensație de rambursare anticipată. Potrivit tezei contrare, o astfel de concluzie nu este compatibilă cu articolul 10 alineatul (2) litera (r) din Directiva 2008/48. Instanța de trimitere tinde să împărtășească această din urmă poziție și face trimitere la considerentul (39) al Directivei 2008/48.
- 34 Cu privire la a cincea întrebare: problema care se ridică este modul în care trebuie interpretată dispoziția cuprinsă la articolul 10 alineatul (2) litera (s) din Directiva 2008/48, potrivit căreia trebuie să se specifice în mod clar și concis procedura care trebuie urmată în exercitarea dreptului de a cere rezilierea contractului de credit. Această dispoziție ar putea fi interpretată în sensul că, deși legiuitorul Uniunii a intenționat în mod deliberat să permită drepturi de reziliere reglementate la nivel național, consumatorul nu trebuie să fie informat decât cu privire la drepturile de reziliere prevăzute de directiva însăși. În favoarea acestei ipoteze ar putea pleda, în special, obiectivul menționat în considerentul (8) al Directivei 2008/48 privind facilitarea liberei circulații a ofertelor de credite, în condiții optime pentru cei care oferă creditele. Bundesgerichtshof consideră că această interpretare este evidentă.
- 35 Pe de altă parte, obiectivul privind un grad suficient de protecție a consumatorilor, subliniat în același considerent (8) al Directivei 2008/48, ar putea impune ca informarea să se efectueze de asemenea în ceea ce privește drepturile de reziliere prevăzute de legislația națională și condițiile procedurale aplicabile acestora.

Potrivit instanței de trimitere, această interpretare este susținută de considerentele (24) și (31) ale acestei directive.

- 36 Cu privire la a șasea întrebare: problema care se ridică este modul în care trebuie interpretată dispoziția cuprinsă la articolul 10 alineatul (2) litera (t) din Directiva 2008/48, potrivit căreia contractul de credit trebuie să specifice în mod clar și concis dacă consumatorul are sau nu posibilitatea de a recurge la o procedură extrajudiciară de contestare și la o cale de atac și, în caz afirmativ, modalitățile de acces la acestea.
- 37 În ceea ce privește condițiile de acces al clienților la formularea unei contestații, ar putea fi suficient să se facă referire la un regulament de procedură disponibil pe internet. Bundesgerichtshof consideră, în decizia din luna februarie a anului 2020, citată anterior, că acest lucru este suficient. În special, claritatea și concizia impuse de directivă ar putea face necesar ca în însuși contractul de credit să fie redate integral condițiile formale de acces la procedura de conciliere, pentru a permite consumatorului să identifice în mod clar și fără efort modul în care poate iniția în mod valabil o astfel de procedură. În special, s-ar putea ca, în ceea ce privește condițiile de acces, să nu fie suficient de clar și de concis să se facă trimitere la un regulament de procedură de mai multe pagini, disponibil pe internet, acest lucru presupunând ca, mai întâi, consumatorul să găsească versiunea în vigoare în prezent a regulamentului de procedură, iar apoi să îl parcurgă pentru a găsi partea din regulamentul de procedură referitoare la condițiile formale de acces la procedura de contestare rezervată clienților.
- 38 De asemenea, ar putea ridica îndoieli trimiterea în mod dinamic la un regulament de procedură aplicabil abia în viitor, la momentul unei eventuale contestații ulterioare a clientului, al cărui conținut nu este, prin natura sa, cunoscut la momentul încheierii contractului.
- 39 În ceea ce privește întrebările a șaptea și a opta, se face trimitere la precizările corespunzătoare identice cu privire la întrebările a patra și a cincea, redactate în mod identic în rezumatul cererii de decizie preliminară adresate în cauza C-155/20.
- 40 În concluzie, instanța de trimitere arată că un judecător unic al unei instanțe de prim grad este, de asemenea, abilitat să adreseze întrebări preliminare Curții de Justiție. Această concluzie nu este infirmată nici de faptul că, prin decizia din 11 februarie 2020, Bundesgerichtshof a considerat, în ceea ce privește întrebarea 3, întrebarea 4 litera (a) și întrebarea 5 din prezenta cauză, că interpretarea corectă a dreptului Uniunii era atât de evidentă încât nu lăsa loc de îndoieli rezonabile, invocând existența unui „acte claire” în sensul jurisprudenței CILFIT a Curții din 6 octombrie 1982 (Hotărârea din 6 octombrie 1982, CILFIT, C-283/81, EU:C:1982:335, punctul 16). Astfel, instanța care nu se pronunță în ultim grad de jurisdicție, în cazul în care consideră că aprecierea juridică efectuată de instanța superioară ar putea conduce la o decizie contrară dreptului Uniunii, trebuie să poată decide în mod liber dacă adresează Curții întrebările care îi sunt incerte.

- 41 În plus, sunt subliniate și întrebările parțial identice și paralelele cu cererile de decizie preliminară adresate în cauzele C-33/20 și C-155/20 și este propusă conexarea procedurilor.

DOCUMENT DE LUCRU